

Theo
Logische beschouwing

Theo van Rijn

Theo

logische beschouwing

Theo van Rijn

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Augustus 2014

© 2014 LetterRijn

Auteur: Theo van Rijn

Vormgeving: Uitgeverij LetterRijn

Uitgeverij: LetterRijn

isbn: 978-94-918751-1-3

Stiltecoupé

Ken je het verschijnsel stiltecoupé in de trein? Als je het kent dan begrijp je mijn ergernis. Wanneer jij een van de mensen bent die niet weet wat dit inhoudt dan heb je misschien zelfs wel naast me gezeten tijdens de volgende gebeurtenis.

Diep weggedoken in mijn krantje zat ik in de trein van *Den Haag Centraal* naar Groningen. Om zowel letterlijk als figuurlijk niet gestoord te worden, was mijn keuze op een stiltecoupé gevallen. Het was er erg rustig - iets dat de naam ook doet vermoeden - en van enig gezelschap was vooralsnog geen sprake. Ik grinnikte inwendig om *Fokke en Sukke* en koesterde me in de stilte van mijn zitplaats. Een stem over de intercom kondigde een volgende halte aan en ik hoopte van gezelschap verschoond te blijven.

De deur van de coupé werd met een ruk opengetrokken en met het ongetwijfeld vriendelijk bedoelde uitschreeuwen van een 'goedemorgen,' werd mijn optimisme aan flarden gescheurd. Een oude man op klompen - omgeven door een indringende mestgeur - kwam de kleine ruimte binnen. Ik

grimlachte ietwat krampachtig naar hem en mompelde een groet terug. Vervolgens dook ik nog iets dieper in mijn krant in de hoop daarmee de nog niet gestarte conversatie de kop in te drukken.

‘Ik moet terug naar Groningen,’ legde mijn ongenode gast ongevraagd uit. ‘Ik ben een nachtje bij mijn broer in het westen geweest en mis de boerderij nu al.’ Op luide toon vervolgde de man zijn relaas. Ik stelde tevreden vast dat mijn neus me in elk geval niet had bedrogen en dat ik met een onvervalste boer van doen had. Om niet al te onbeleefd over te komen knikte ik en maakte wat instemmende geluidjes. Dat bleek een aanmoediging die ik beter achterwege had kunnen laten.

Ik weet niet wat het is dat oudere mensen ertoe brengt om mij hun levensverhaal te doen, maar het was voor de zoveelste keer bingo.

‘Ik vlucht een paar keer per maand het huis uit en overnacht dan bij familie.’ Een familiegeschiedenis drong zich net als de eerder gememoreerde geur aan me op.

‘Mijn vrouw begrijpt me niet,’ ging hij verder en even dacht ik aan de ouderwetse versiertruc en huiverde bij die gedachte. ‘Ons huwelijk is al jaren doerder dan de Pier van Scheveningen en we blijven bij elkaar voor de kinderen.’

Ik was dubbel verrast. Zowel zijn gevoel voor humor als de reden voor het voortzetten van zijn huwelijk verbaasde me. De man leek me de zeventig al een eindje gepasseerd en zijn opmerking over zijn nageslacht ontlokte me een reactie.

‘Hoe oud zijn uw kinderen eigenlijk?’ Terwijl ik deze vraag stelde, bestudeerde ik nieuwsgierig en zorgvuldig zijn gerimpelde gezicht.

‘Mijn jongste zoon Jan is 51. De oudste van de vijf, Marie, is 57. Ze kunnen niet zonder hun moeder en daar zou ik graag zaliger aan toevoegen, maar

God wil haar ziel helaas nog niet hebben. Mijn vrouw kan weinig maar koken dan weer als de beste. De kinders gaan dus pas op zichzelf als ze er zich door het hemelen van paps en mams toe gedwongen zien.' Hij beëindigde zijn betoog met een spijtige grimas op het verweerde boerengezicht.

Een stille bewondering voor deze trouwe echtgenoot en vader maakte zich van mij meester. Ik heb hem tot en met het centrale station van Groningen gespaard voor enige uitleg over het begrip stiltecoupé.

Toeval (blind date)

Een paar hardnekkige vrienden van me vinden altijd en eeuwig dat ik niet zonder vriendin mag zijn. Ze weten dat ze me dan maanden niet meer zien en ik verdenk ze ervan dat dit precies de reden is van het waarom.

Wanneer maandagavond de telefoon gaat, aarzel ik met opnemen. Ik zit net lekker te lezen in *Losprijs* van Ruth Rendell en heb me vereenzelvigd met een van de actievoerders die tegen de aanleg van een rondweg door een natuurgebied zijn. Met enige moeite leg ik het boek weg en slenter naar het toestel. ‘Theo van Rijn,’ brom ik bij wijze van niet welkomstgroet.

‘Van Rijnski! Ik heb iets leuks voor je,’ klinkt de aan vriend Hans toebehorende stem enthousiast aan de andere kant.

Ik reageer iets meer geanimeerd dan toen ik opnam en zeg tegen hem dat hij altijd welkom is met leuke dingen. ‘Vertel op,’ laat ik hem weten.

‘Ze heet Marloes en werkt bij mij op kantoor, is op zoek naar een blind date en ik moest gelijk aan jou denken,’ vervolgt hij vrolijk.

Terwijl ik denk daar gaan we *weer*, vraag ik langs mijn neus weg: ‘Vincent!’ en zwijg vervolgens.

‘Vincent?’ klinkt er met een vragende ondertoon terug.

‘Ja, ik zal je het nummer van Vincent Bijlo geven. Ik ben zelf niet zo van de blind dates en hij doet zijn leven lang al niet anders.’

Hans blijkt onverstoorbaar en na tien minuten van doordrammen van zijn kant ga ik door de knieën. ‘Jullie zijn me zeker al weer zat, hè, nu ik een half jaartje vrij rondloop? Vertel op: waar en wanneer heb je die Marloes en mij in gedachten?’ Mijn verzet is gebroken want tegen zoveel verbaal geweld ben zelfs ik niet bestand.

Afgelopen woensdag was het zover. Toen ik die avond om zeven uur de ruimte betrad, keek ik aarzelend om me heen. Aan een tafeltje in de hoek zat een vrouw alleen.

Dat zal Marloes wel zijn, dacht ik en toen ik dichterbij kwam prees ik in gedachten de smaak van vriend Hans. Een leuke vlotte verschijning keek me tegemoet. De glans van het licht van de brandende kaars midden op tafel gaf haar aanblik zelfs de uitstraling van een soft-focusfoto.

Ik stak mijn hand naar haar uit en bemerkte de aarzeling niet toen ze hem aannam.

‘Ik ben Theo,’ maakte ik mezelf bekend. ‘Maar dat wist je vast wel.’

‘Ik ben Marloes en nee, ik kende je naam niet,’ antwoordde ze.

‘Heeft Hans je die niet verteld dan,’ reageerde ik verbaasd terug.

Een brede glimlach trok over haar gezicht toen ze zei dat het haar niet bevreemdde.

‘Hij is altijd zo’n warhoofd.’

Ik kon niet anders dan beamen en beiden lachten we om onze gemeenschappelijke vriend.

‘Vertel eens wat over jezelf,’ deed ik een voorzichtige openingszet.

Marloes ging daar gretig op in. Vertelde over haar huis, baan en twee kinde-

ren. Bij dat laatste schrok ik en ik hoopte dat ze het niet had gemerkt. Het allerlaatste wat ik tegenwoordig nog heb is een kinderwens. Zelf heb ik ze ook en dat is niet altijd een even onverdeeld genoeg. Ik zette me er snel overheen, want Marloes was toch wel een erg leuke en vlotte verschijning. Terwijl ze mij vroeg om zelf ook wat over mezelf te vertellen, had ik me alweer volledig hersteld. Tijdens mijn relaas zag ik haar een paar keer verholten op haar horloge kijken. Ik verveel haar zeker, schoot het door me heen en mijn aanvankelijke zelfvertrouwen smolt als sneeuw voor de zon.

Met een: 'Excuseer me. Ik moet even Hans bellen. We hadden hier om kwart voor acht afgesproken om onze trouwdag te vieren,' stond ze op en trok zich discreet met haar mobiel in de aanslag terug. Met het schaamrood op de kaken sloop ik naar de uitgang. Ik merkte niet dat ik een tafeltje passeerde waar een leuke vrouw een beetje sip naar de deur zat te staren.

Ome Nelis

Hij was een van de stamgasten van café *Het Wapen Van Veur*. Een jaartje of 80 en ogenschijnlijk onverwoestbaar. Elke dag van de week kwam hij rond dezelfde tijd binnenschuifelen, dronk een paar borreltjes en vertrok daarna weer naar huis.

Ome Nelis had net als mijn vader zijn hele werkzame leven gewerkt in dienst van een van de Leidschendamse tuinders. Het dorp was lange tijd voornamelijk agrarisch geweest met zowel teelt in de openlucht, als kassen en weilanden vol vee. Datzelfde lot was mij beschoren geweest tijdens de eerste jaren van mijn - door het niet willen deugen op de dagschool - te vroeg gestarte loopbaan in het bedrijfsleven.

Hij had een winter- en zomerbestendige bruine, verweerde kop, waar het buitenleven je van verre af tegemoet straalde. Een diepe stem die gelijke tred hield met zijn uiterlijk, al zaten er af en toe wat lage ouderdomspiepjes tussendoor. *Ome Nelis* was een rustige man met een schat aan verhalen en elke middag wist hij wel weer iets nieuws te vertellen. Bij mijn weten heb ik hem

nooit op herhalingen weten te betrappen.

Hij woonde in een rijtje kleine eengezinswoningen aan de *Veurse Straatweg* en verbleef daar als een alternatieve *laatste der Mohikanen*. Alle andere bewoners hadden al enige tijd eieren voor hun geld gekozen en waren ingegaan op het aanbod van een plaatselijke bouwondernemer voor vervangende woonruimte. De bouwtekeningen voor de alternatieve en financieel veel lucratievere woningen hadden al enige tijd daarvoor de tekentafel verlaten. De bouwer zat op hete kolen omdat *ome Nelis*, gelijk een Galliër in een land vol Romeinen, weigerde te buigen. De oude en knoestige boom liet zich niet van zijn wortels scheiden.

Ik zat aan de bar van mijn stamkroeg naar een verhaal van de oude baas te luisteren. Plotseling werd het rustige stemgeluid ruw onderbroken door het oorverdovende lawaai van de sirenes van de talloze brandweerwagens. Ik grapte nog dat ik hoopte dat het een brand in mijn huis betrof, want ik wilde daar toch al weg en vond de uitkering van de brandverzekering een welkome verhuispremie. Toen het geluid verstomde hervatte *ome Nelis* zijn verhaal en luisterde iedereen ademloos naar zijn vervolg.

De dagen erna zag ik de oude baas niet meer op zijn vertrouwde tijd in het café. Toen op de donderdag *De Leidschendammer* op mijn deurmat viel, werd de voorpagina opgesierd met een foto van een grote uitlaande brand. Ik herkende in een oogopslag het rijtje huizen waarin *ome Nelis* woonde. De bouwondernemer kon nu eindelijk zijn lang gekoesterde plannen ten uitvoer brengen.

Het is een volkswijsheid dat je een oude boom nooit moet verplaatsen. De van zijn vertrouwde omgeving beroofde oude man overleed een half jaar later.

Vissen

De dag was zonnig begonnen en daarmee mijn humeur ook. Ik had me behaaglijk op het balkon genesteld. Asbak en shag binnen handbereik en een goed boek op schoot. Het enige nadeel van dat plekje is echter dat de zon aan het begin van de middag langzaam maar heel erg zeker om de hoek verdwijnt.

Toen de schaduw me had bereikt, bedacht ik me dat het ook wel lekker zou zijn om gewoon op een bankje aan de Vliet te gaan zitten. Dit kanaal bevindt zich op slechts vier minuten lopen van mijn huis en daar aangekomen was ik al snel weer diep in het spannende verhaal verzonken.

Ik schrok op uit mijn boek toen er een stem vlak naast me vroeg:

‘Vindt u het goed als ik er bij kom zitten?’ De vraag bleek afkomstig van een oude man en hoewel ik bang was voor een levensverhaal durfde ik niet te weigeren.

‘Leest u rustig verder, hoor, want van veel geluid schrikken de vissen,’ sprak hij verder terwijl hij zijn meegebrachte hengel in gereedheid bracht. Hij wierp in en liet het geval in de in de grond geprikte standaard rusten. Vervolgens draaide hij een sjekkie en staarde ingespannen naar zijn dobber.

Hij hield woord en stoorde me geen moment in mijn lezen. Af en toe wierp ik een steelse blik opzij en na verloop van tijd begon het me op te vallen dat de hengel de standaard nimmer verliet.

‘Bijten ze een beetje?’ begon ik zelf het gesprek. De man grinnikte en ik vroeg me af wat er zo humoristisch aan mijn vraag was. Het kereltje haalde zijn hengel op en liet me het begin van zijn lijn zien. Deze bleek niet alleen aas- maar ook haakloos.

‘Als ik wat wil vangen dan zullen die beesten zich zelf vast moeten binden,’ antwoordde hij met een grijns van oor tot oor. ‘Het is allemaal begonnen na mijn pensionering,’ vervolgde hij.

‘Mijn vrouw is een geweldig wijfie hoor, daar niet van. Maar als ik te veel thuis ben, dan begint ze me allerhande klusjes op te dragen. Henk, wil je dat schilderijtje even ophangen? Ach, als je toch niets te doen hebt kan jij misschien wel even stofzuigen. Wil je de aardappelen voor me schillen? Gek word ik ervan.’ Even verzonk hij in gepeins.

‘Ik heb van me leven al genoeg gewerkt met soms wel drie banen tegelijk. Je moet geld verdienen hè, als je vijftien monden hebt te vullen,’ maakte hij me deelgenoot van de grootte van zijn gezin.

‘Tegenwoordig ontvlucht ik overdag mijn vrouw zoveel mogelijk en fake ik vis-sen als mijn grote hobby. Omdat ze af en toe komt kijken en me van mijn natje en droogje voorziet, heb ik altijd mijn hengel in de standaard en het lijntje in het water. Tot nu toe is het haar niet opgevallen dat ik nooit iets vang waar zij bij is. Kijk, daar komt ze toevallig aan. Vertel haar alsjeblieft niet dat ik zonder aas vis.’

In de verte zag ik een vrouwtje kordaat aan komen stappen. Omdat ik de idylle niet wilde verstoren, groette ik de man en vertrok met boek weer terug naar huis.

Vaderdag

Het is dit jaar alweer meer dan een kwart eeuw geleden dat mijn vader overleed. Hij was een toffe peer, maar toch brand ik nooit een kaarsje voor hem. Ik krijg bij dat idee steevast visioenen van Rob de Nijs en pas de tekst van een van zijn liedjes naar eigen goeddunken aan.

Zet een kaars voor je raam vannacht. Het is de brandweer die op je wacht. De bijbehorende beelden van grote uitslaande branden staan daarbij op mijn netvlies. Het is onverstandig om 's nachts brandende kaarsen voor je raam te zetten en al helemaal met die uitermate brandbare vitrage van tegenwoordig.

Aan een van mijn eigen Vaderdagen bewaar ik een herinnering met bijbehorende grote glimlach. Het zal zo'n twintig jaar geleden zijn geweest. Ik zat te bladeren in een reclamefolder van drogisterijketen Etos toen mijn oudste kwam binnenhuppelen. Hij stak van wal met een heel verhaal en had in de gaten dat ik me maar met moeite kon losrukken van mijn leesvoer. Ik legde – zoals een goed vader betaamt – de folder opzij en luisterde met gepaste aandacht naar zoons relaas. Ik bromde daarbij op de juiste momenten instemmend dan wel afkeurend en na afloop verdween hij tevreden naar zijn

eigen kamer.

Drie weken later op Vaderdag:

Ontbijt op bed blijft me bespaard, want ook toen was ik met opstaan al een vroege vogel. Toch duurt het niet lang of gestommel boven aan de trap kondigt de komst van mijn kroost aan. De jongste – toen een jaar of acht oud – duwt me met een grote en verwachtingsvolle grijns een van zijn schoolknutsels in mijn handen. Het is een tekening met bijbehorend gedichtje en ik bedank hem uitbundig. Dan zet de oudste een stap naar voren. Zijn presentje is netjes ingepakt en hij, de dertienjarige, heeft een geheimzinnige glimlach op zijn gezicht.

Als ik het cadeautje heb uitgepakt, schieten mijn gedachten onmiddellijk terug naar drie weken eerder. Mijn zoon blijkt heel goed te hebben opgelet. Ik houd een ingelijst plaatje uit de Etos-folder in mijn handen. Het is de afbeelding waar toen mijn aandacht zo bij bleef hangen. De foto toont een fraai stel benen welke onder een cognackleurig rokje uitsteken. Geen idee of ze bij een mooie vrouw horen, of dat het de zorgvuldig onthaarde benen van een travestiet op gympies zijn.

Mijn oudste komt vandaag in de loop van de ochtend op koffievisite en voor de gelegenheid heb ik zijn originele Vaderdagcadeau uit de vorige eeuw weer eens tevoorschijn gehaald en een ereplaats in de boekenkast gegeven.

Marktdag

De dinsdag staat in mijn woonplaats bekend als marktdag. Op een van de parkeerplaatsen naast het winkelcentrum worden in alle vroegte een honderdtal kramen opgebouwd. Langzaam druppelen daarna de markt-kooplieden binnen. Tegen de tijd dat het eerste publiek komt hebben ze hun koopwaar uitgesteld.

Meestal ga ik er tegen het einde van de ochtend naartoe. De drukte is dan op zijn top en ik combineer het nuttige - het kopen van vers fruit en groente - met het aangename: mensen kijken. Deze dinsdag vallen de vele kinderwagens me op en ik bedenk dat Volkswagen met de *Geboorte Golf* een zomerhit zou kunnen scoren. Ongehaast beweeg ik me tussen de kramen door. Bij de visboer, hoe kan het ook anders, maak ik een praatje en trakteer ik mezelf op twee haringen. Het is voor mij een onmogelijke opgave om zijn kraam te passeren zonder geld uit te geven.

Een stukje verderop staat een man, zo te zien van Arabische afkomst, af te dingen op de prijs van een kilo appels. Van een afstandje sla ik het gemar-

chandeer gade. Tot mijn verbazing blijkt de man erin te slagen om vijftig eurocent van de prijs af te krijgen. Wanneer hij weg is bestel ik bij dezelfde kraam een grote struik andijvie, een kilo handperen en twee kilo persinaas-appelen. Daarna probeer ik ook om iets van de totaalprijs af te krijgen. Het moet aan mijn onnozele uitstraling liggen dat ik uiteindelijk onder betaling van het volle pond afdruip.

Teleurgesteld over mijn onvermogen tot onderhandelen scharrel ik verder. Bij een uitstalling van lappen stof moet ik aan mijn moeder denken. Die kocht terwijl ze al jaren gestopt was met het zelf vervaardigen van kleding nog elke week lapjes. Ik zie hoe een vrouw na het afrekenen haar portemonnee in haar geopende tas doet en deze vergeet te sluiten. Een jongeman loopt quasinonchalant langs en steekt in het voorbijgaan snel zijn hand in de tas. Even later is het geld van de vrouw van eigenaar gewisseld. Vervolgens loopt de knul op zijn gemak verder.

Ik zet de achtervolging in en grijp hem ter hoogte van de poelier in zijn kladden. Wanneer ik de marktkoopman vraag om 112 te bellen omdat ik een zakkenroller te pakken heb, komt hij achter zijn kraam vandaan. 'Ik neem hem wel even van je over,' zegt hij, 'dan kun je zelf bellen.' Hij pakt de dief in zijn nek en legt hem op de grond. Dan gaat hij er pontificaal bovenop zitten. 'Zo, die komt niet meer weg,' zegt de slager, die gezien zijn postuur zelf ook wel van zijn kippetjes houdt. Zijn slachtoffer ligt onder hem te kronkelen en beweert dat alles op een misverstand berust.

Dan snelt er een man naar voren en vertelt dat hij regisseur is.

'We zijn bezig met het opnemen van een preventiefilmpje,' haast hij zich de aanwezigheid van de zakkenroller te verklaren. Wanneer ik over zijn schouder kijk, zie ik een camera en ook de *bestolen* vrouw komt lachend aangelo-

pen. De slager zet de vermeende dief terug op zijn benen en helpt hem met het afkloppen van zijn kleding. Ik mompel een verontschuldiging.

Bij het afscheid verzekert de regisseur me dat hij me zal bellen als hij een oplettende burger in een van zijn filmpjes nodig heeft. Met een rood hoofd verlaat ik de *crime scene*.

Papiervis

Het appartementencomplex waarin ik woon heeft ooit dienst gedaan als ministerie. Omdat daar de productie van nota's, rapporten, memo's en andere papierbergen tot grote hoogte reikt, is zo'n omgeving een Luilekkerland voor papiervisjes.

De Wikipedia zegt het volgende over deze nare beestjes:

'De schubben die het lichaam bedekken hebben een zilverachtige glans. Papiervisjes zijn in staat om vliegensvlug weg te glippen, worden ongeveer twee centimeter lang en worden aangetroffen in boeken en papieren. Ze voeden zich met organisch materiaal, zoals vezels in papier, kunstvezels uit cellulose en textiel van plantaardige vezels.'

Helaas zijn ze zelf niet al te eetbaar.

Toen het gebouw niet meer nodig was voor de oorspronkelijke bestemming, werd het gestript tot op het betonnen skelet. Door tal van omstandigheden bleef het na de striptease een lange tijd akelig stil. Er werd vooralsnog niet gebouwd en ik, als een van de kopers van een toekomstig appartement, ging ervanuit dat dit in elk geval de dood van de papiervisjes tot gevolg

zou hebben. Voor mij als boeken- liefhebber en bezitter een aanlokkelijk vooruitzicht.

Al snel nadat ik mijn intrek in het appartement had genomen, bleek mijn eerdere verwachting een loze. Papiervisjes blijken wintervast. Mijn boeken stonden net goed en wel te pronken in de kasten of de eerste aanval werd frontaal ingezet. Goede raad was duur en ik besloot daarom op mijn eigen gezonde verstand af te gaan. In een hoekje van de kamer plaatste ik een kattenbak met een Gouden Gids, twee telefoonboeken en een catalogus van de Pabo. Naast de bak posteerde ik een schaalje met inkt in de veronderstelling dat die beestjes na het eten van al dat droge papier toch ook wel dorst zouden hebben. Een korte tijd meende ik er succes mee te hebben en dacht ik bijsporen te zien aan de gids van de Pabo. Toen ik er achter kwam dat mijn complete Simenon collectie was verdwenen, wist ik dat ik had gefaald.

In de periode daarna moest ik met lede ogen toezien hoe er in mijn boekenkasten werd huisgehouden. Gebonden boeken veranderden in losbladige exemplaren. Halve verhalen vertoonden duidelijke haperingen in de tekst.

Toen op een ochtend de Dikke van Dale verdwenen bleek te zijn, was ik de wanhoop nabij. Hoe konden die kleine beestjes in een enkele nacht een dergelijke trilogie in een klap verorberen? Vanochtend kreeg ik het onverwachte antwoord.

Slaapdronken strompelde ik met halfdichte ogen mijn slaapkamer uit. In de huiskamer aangekomen botste ik plotsklaps tegen iets groots aan. Ik griste mijn bril van de salontafel en had gelijk volledig zicht op een gigantisch grote papiervis. Het zilverkleurige beest was zeker twee meter tien groot en het onsmakelijke voorkomen boezemde mij een zekere angst in. Toen hij